

*Білоконь Михайло Вячеславович,**к.держ.упр., доцент кафедри права та європейської інтеграції ХарPI НАДУ, м. Харків**ORCID: 0000-0002-5389-7013*

УДК 354+341.171:341.176.1

doi: 10.34213/db.21.01.28

ФОРМУВАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ТА ЄВРОАТЛАНТИЧНОЇ ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ

Співставлено особливості реалізації національних інтересів України із процесами європейської та євроатлантичної інтеграції. Визначено комплексність європейської та євроатлантичної інтеграції. Проаналізовано зміни умов інтеграційних процесів в Європі. Пов'язано формування політичної відповідальності національного та наднаціонального рівнів із розумінням інтеграційних процесів. Окреслено недостатність уваги до двосторонньої взаємодії із державами-членами НАТО та ЄС у питаннях інтеграції, відповідно запропоновано акцентувати таку увагу з боку України.

Ключові слова: ЄС, НАТО, інтеграція, національні інтереси, національна безпека, наднаціональне управління, повноваження, політична відповідальність.

Постановка проблеми. Європейська та євроатлантична інтеграція є стратегічним напрямком розвитку України. Вже декілька років наша країна рухається цим шляхом багато в чому просунувшись досить близько до повноцінного членства у НАТО та ЄС – навіть не зважаючи на зовнішню агресію та гібридну війну, яку веде проти України Російська Федерація та неготовність деяких держав-членів НАТО та ЄС бачити Україну у цих організаціях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій дозволив визначити невирішені раніше частини загальної проблеми, а саме: обмеженість розуміння співвідношення рівнів політичної відповідальності які створюються на національному та наднаціональному рівнях; взаємозв'язку європейської та євроатлантичної інтеграції в контексті формування перспективи вступу України до цих міжнародних об'єднань.

Мета статті визначається конкретними завданнями, а саме: співставити особливості реалізації національних інтересів України із процесами

європейської та євроатлантичної інтеграції; визначити сутність комплексності європейської та євроатлантичної інтеграції; проаналізувати зміни умов інтеграційних процесів в Європі; пов'язати формування політичної відповідальності національного та наднаціонального рівнів із розумінням інтеграційних процесів; окреслити недостатність уваги до двосторонньої взаємодії із державами-членами НАТО та ЄС у питаннях інтеграції.

Виклад основного матеріалу. Принциповим та необхідним аспектом у процесі будь-якої інтеграції (зовнішньополітичної, економічної, військової та ін.) є реалізація національних інтересів України, які визначають публічну політику, яку має впроваджувати як уряд так і вся система публічного управління. Іншою мовою не можна обґрунтовувати жодні дії у сфері міжнародних відносин інакше як через призму національних інтересів. Звичайно, й інші аспекти теж можуть мати суттєве значення. Наприклад, загальнолюдські цінності, принципи гуманізму. Але завжди головним апріорним аргументом мають залишатись національні інтереси.

Відповідно до Закону України “Про національну безпеку України”, окреслено фундаментальні національні інтереси, які вочевидь мають об'єктивно визначати найбільш значимі цілі та завдання держави як такої. Відповідно до Закону, національні інтереси України – це “життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян” [5, ст. 1.10].

Однією з трьох окреслених груп фундаментальних інтересів визначено: “інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору...” [5, ст. 3.3].

Таким чином, на законодавчому рівні є закріпленим конкретний напрям не лише зовнішньополітичної діяльності держави у контексті забезпечення національної безпеки, але й є визначеними соціальні, економічні, культурні та інші аспекти розвитку країни (зважаючи на те, що й європейський, й

євроатлантичний інтеграційні напрями є пов'язаними із конкретними міжнародними організаціями та достатньою мірою конкретизовані та унормовані). Фактично, таке законодавче закріплення конкретних напрямів інтеграції стало формальним визнанням з боку національної держави об'єктивних перспектив свого подальшого існування у сучасному глобалізованому світі.

Європейська та євроатлантична інтеграція є регіональними процесами, які дуже часто пов'язуються у свідомості громадян України як щось цілісне та нерозривне. Але ці процеси є різними за своєю природою та спрямованістю, хоча й близькими через історичні та практичні особливості їх розвитку.

Тож, ці інтеграційні процеси, до яких вже давно долучилась й Україна, є досить різними за своєю суттю та очевидно асоціюються із різними міжнародними організаціями, які їх більшою мірою уособлюють – ЄС та НАТО. Відповідно, різним є нормативно-правове наповнення цих інтеграційних процесів. Якщо в ЄС можна виділити первинне право (яке є комплексом установчих договорів) та вторинне право (яке є комплексом нормативно-правових документів інституцій ЄС на виконання первинного права), то в НАТО є єдиний установчий “Північноатлантичний договір” [4] та неспівставно менша кількість інших угод та нормативних документів. До того ж, в ЄС існують так звані спільні політики, які фактично виступають механізмом передачі частини національного суверенітету країни-члена на наднаціональний рівень [3, с. 18], а в НАТО (яке є міжурядовою організацією із відповідною взаємодією, всі політичні рішення в якій приймаються на умовах консенсусу) наднаціонального рівня управління просто не існує.

Проте, спільними для європейської та євроатлантичної інтеграції є не лише країни-члени (бо більшість країн-членів ЄС є одночасно членами й НАТО), але й цивілізаційний вибір та першопричини початку цих процесів. Передумовою європейської та євроатлантичної інтеграції ще у середині ХХ століття стала безпекова мета. Якщо з НАТО як військово-політичним блоком це очевидно, то для європейської інтеграції як політико-економічного

процесу це пов'язано із формуванням спільного економічного простору західної Європи після другої світової війни, із намаганням убезпечитись від гіпотетично-можливого ревізіонізму з боку Німеччини. Навіть Об'єднання вугілля та сталі, створення якого стало першим практичним етапом формування Європейських спільнот – великою мірою виглядає спробою Франції взяти під контроль промисловість ФРН задля безпекової мети.

Тож, важливим аспектом цілісної комплексності європейської та євроатлантичної інтеграції виступає цивілізаційний вибір, який роблять країни приєднуючись до цих процесів і мультиплікації можливостей НАТО (безпекова основа) та ЄС (політико-економічна, а з часом й соціальна, культурна та інші основи). Якщо проаналізувати розширення цих блоків за останні 20 років, то очевидним стає послідовність вступу нових країн-членів – спочатку до НАТО, а потім до ЄС. Це можна пов'язати із жорсткішими критеріями вступу та складнішою структурою (у тому числі й бюрократичною) ЄС. Але також це пояснюється саме комплексністю інтеграційних процесів у європейському регіоні.

Україна зробила свій свідомий європейський та євроатлантичний вибір ще на початку 2000-х років, і поступово інтенсифікувала ці процеси аж до 2010 року, коли був прийнятий Закон України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” із закріпленням “позаблоковості” у статті 11. Не зважаючи на те, що у 2014 році від “позаблоковості” Україна відмовилась [2] – такий, хай і тимчасовий, зовнішньополітичний вибір загальмував процес євроатлантичної інтеграції. Ще у 2008 році у 23 пунктах Декларації Бухарестського саміту НАТО було закріплено чітку євроатлантичну перспективу України [1] та лише у 2021 році це було офіційно підтверджено у 69 пункті Декларації Брюссельського саміту НАТО [7].

З іншого боку, на відміну від євроатлантичної – європейська інтеграція України тривалий час ставилася під сумнів, а у деяких аспектах продовжує залишатися під питанням і до нині. Проте, як демонструють події останніх років – проблема євро-скептицизму виникає не лише щодо України, а й щодо

європейського інтеграційного проекту в цілому. Значною мірою це пов'язано з недостатнім розумінням системи публічного управління та змісту політичної відповідальності у європейських громадян (рівно як і в українських), на чому майстерно грають політики-популісти викривляючи сприйняття реальності. Особливо актуальним це стає під час криз різного характеру.

Поки ЄС докладає величезних зусиль для розвитку, чимало європейських громадян відвертаються від європейської інтеграції. Brexit може бути найбільш крайнім проявом зростаючого невдоволення ЄС, але Великобританія не є виключенням. За останні півтора десятиріччя у багатьох частинах Європи зростала недовіра до європейського проекту. Згідно з різними дослідженнями Євробарометру, в середині 2000-х років лише чверть населення Європи не довіряла ЄС. До кінця 2010-х частка європейських громадян, які сумніваються в європейському проекті досягла 45 % населення. Більш того, на хвилі популізму зростаюча недовіра до ЄС поступово перетворюється на голоси виборців. У період з 2013 до 2018 року 13,4 % громадян ЄС проголосували на виборах до національних законодавчих органів за партії, які виступають проти європейської інтеграції. Якщо розглядати партії, які хочуть помірною відступу від європейського порядку денного, частка голосів євроскептиків зростає до 26,7 % [10, с. 2].

Проте, парадокс полягає в тому, що чимало місць, які найбільше виграли від європейських спільних політик, здаються невід'ємною частиною невдоволення європейською інтеграцією.

У період з 2014 по 2020 рік Європейський союз витратив майже третину свого бюджету або 351,8 мільярда євро “на підтримку створення робочих місць, підвищення конкурентоспроможності бізнесу, економічного зростання, сталого розвитку та покращення якості життя громадян” в своїх країнах-членах. Більша частина цих інвестицій була спрямована на політику згуртування за рахунок об'єднання Європейського фонду регіонального розвитку, Європейського соціального фонду, та безпосередньо – Фонду згуртування [10, с. 2]. Таким чином ЄС витрачає значні кошти на підтримку менш розвинених регіонів, але

громадяни у багатьох із цих регіонів або не обізнані про ці зусилля, або вважають їх недостатніми та/або неефективними. Вони все частіше звертаються до політиків-популістів і євроскептиків [10, с. 27].

Проте, у громадян України в останні роки поступово сформувалося позитивне сприйняття ЄС і НАТО [6, с. 52–57], що цілком відображає поступовий характер розгортання інтеграційних процесів.

Таким чином, сприймаючи комплексний зв'язок європейської та євроатлантичної інтеграції, зважаючи на проблеми, що виникають на шляху до можливого (та необхідного) вступу в ці міжнародні об'єднання, Україні необхідно чітко вибудувати структуру розуміння своїх дій і перспектив із ними пов'язаних.

Логічною є необхідність прийняття послідовності приєднання до блоків, які розглядаються (спочатку НАТО, згодом ЄС – що для України уникнути майже неможливо). Наступним важливим аспектом є виконання критеріїв членства. З одного боку, ці критерії чимось схожі, з іншого боку – вони мають різну актуальність і критичність.

Таким же важливим питанням стає практичне наповнення інтеграційних процесів і формування конкретних механізмів інтеграції України:

– відносно НАТО – Україна бере участь у програмі розширених можливостей, має річні програми співпраці та прозору перспективу членства через “План дій щодо членства”, коли будуть сформовані відповідні політичні умови;

– відносно ЄС – Україна має підписану та чинну Угоду про асоціацію, проте перспективи членства досить туманні та не підтвержені в жодному офіційному документі ЄС.

Проте, відсутність конкретних і прозорих перспектив вступу України до ЄС не повинно викликати великого скепсису, через свою логічність та фактичну комплексність європейської та євроатлантичної інтеграції (про що було згадано вище). Не зважаючи на те, що це абсолютно різні організації, суттєвій активізації європейської інтеграції України, майже напевно, буде

передувати членство в НАТО.

Більше того, для сучасної України не існує актуального досвіду перебування в міжнародних інтеграційних об'єднаннях, в яких відбуваються настільки потужні процеси зближення національних систем публічного управління. Звичайно, досвід перебування у складі СРСР спотворює сприйняття українським суспільством будь-яких наднаціональних інтеграційних процесів – змушуючи порівнювати їх із вже відомою історією, що створює додаткове викривлення розуміння регіональної загальноєвропейської інтеграції.

Тож, складна структура наднаціонального управління в ЄС потребує поступового наближення держави (кандидата на вступ) із складним процесом формування сприйняття політичної відповідальності та перерозподілом повноважень між національним та наднаціональним рівнями. Існування багаторівневої структури ЄС передбачає, що наднаціональні та національні інституції розділяють повноваження з ухвалення рішень. За останні десятиліття все більше політичних обов'язків повільно, але неухильно переходили від національного рівня до загальноєвропейського.

Більшість демократичних політичних систем містять різні рівні врядування, суб'єкти яких розрізняються за своїм політичним авторитетом у різних областях політики. Хоча це й не типова федеративна система, багаторівнева структура Європейського Союзу є яскравим прикладом таких спільних політичних повноважень між рівнями ЄС і держав-членів. Незважаючи на те, що такий поділ влади є важливою характеристикою ЄС, ми мало знаємо про те, чому й якою мірою громадяни покладають відповідальність на національний рівень, а не на європейський, або навпаки.

Виходячи з теорії федералізму, політична відповідальність включає як мінімум два аспекти: функціональний (присвоєння функціональної відповідальності, що представляє функції, які виконуються урядом) і причинно-наслідковий (присвоєння причинно-наслідкового зв'язку для оцінки діяльності уряду) [8, с. 3–4]. Проте, функціональна відповідальність є необхідною умовою причинно-наслідкової відповідальності – іншою мовою, не маючи

відповідальність за політику, певний її суб'єкт теоретично не може (або не має) бути звинуваченим у негативних наслідках реалізації цієї політики. Хоча, через медіа складову, подекуди так і відбувається.

У демократичних державах громадяни повинні мати можливість притягати політиків до відповідальності за результати реалізації політики, за яку ті несуть відповідальність. Обов'язковою умовою того, що громадяни зможуть це зробити, є їх здатність судити, хто насправді відповідає за конкретну політику. При відсутності цієї здатності громадяни будуть приводити до влади політичні сили на основі факторів не пов'язаних з ефективністю політики, що може мати негативні наслідки для стабільності системи публічного управління.

Особливо гострі наслідки це може мати під час міжнародних криз, перетворюючись на елемент гібридної війни (тим більше, що така ситуація сама по собі може до них призводити).

Кризи, можна визначити як події, “здатні викликати серйозні згубні зміни у соціальній системі” [12, с. 14] та вони відрізняються від конфліктів тим, що лише суб'єкти у соціальній системі, яка знаходиться під загрозою, можуть ідентифікувати ці події як кризи. Отже, війна є кризою для населення, яке перебуває у конфлікті, але не для віддалених держав, якщо тільки не порушені їх найважливіші системи безпеки або економічні зв'язки. Оскільки масштабні та постійні конфлікти складно обмежити рамками національних кордонів, регіональні чи міжнародні суб'єкти схильні ідентифікувати їх як кризи, якщо виникають або очікується виникнення великомасштабних опосередкованих наслідків конфлікту [9, с. 2].

Тож, зовсім не дивно, що згідно зі сприйняттям ЄС, криза не вимірюється негативними наслідками для об'єкта поза межами блоку, але оцінюється через свій потенціал впливати на інтереси та цілі ЄС. Якщо це звісно криза до якої має відношення ЄС.

Для реагування на міжнародні кризи ЄС з 2013 року розробило окрему послідовність дій [11, с. 7–8], яка не лише має бути ефективною, але, значною

мірою також і прозорою у визначені функціональної та причино-наслідкової відповідальності:

- прийняття політичного рішення про втручання у кризу;
- розгортання Департаменту кризового реагування та оперативної координації для першої оцінки та координації з органами Європейської служби зовнішніх справ;
- активація системи реагування на кризи Європейської служби зовнішніх справ, яка включає кризову платформу, ситуативну кімнату ЄС і Раду з управління кризами.

Виходячи з досвіду ЄС, відповідальність за політичні рішення повинна бути з одного боку – ефективно розподілена та чітко структурована, а з іншого – прозоро донесена до громадян. Невиконання таких умов може призводити до виникнення спотвореного сприйняття причин і наслідків будь-якої публічної політики, що особливо негативно вплине на всю систему публічного управління (та і в цілому на державу та суспільство) під час кризи.

Тож, розподіляючи повноваження між наднаціональним та національним рівнями; формуючи сприйняття суспільством політичної відповідальності та наслідків тих чи інших процесів – очевидною є потреба до активізації взаємодії із національними органами публічної влади країн-членів НАТО та ЄС саме у питанні інтеграційних процесів.

Дуже часто українська влада та українське суспільство шукають відповіді на виклики європейській та євроатлантичній інтеграції саме на наднаціональному рівні, нехтуючи реаліями формування політичної відповідальності у Європі. Проте ці відповіді знаходяться у двосторонніх відносинах із урядами держав-членів цих організацій.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, розглядаючи розуміння змін у спрямованості та інтенсивності процесів європейської та євроатлантичної інтеграції України в контексті формування міжнародної суб'єктності ЄС та процесу реалізації національних інтересів України, можна зробити висновок, що в умовах

підвищення значення ролі ЄС як самостійного актора міжнародних відносин поряд із державами-членами, змінювались й умови інтеграційних процесів у Європі. Зосередженість на взаємодії України із наднаціональними інституціями ЄС та структурами управління НАТО – сформувало певну недостатність уваги до двосторонньої взаємодії із державами-членами цих міжнародних організацій у питаннях інтеграції. Таким чином, актуальними питаннями мають стати з одного боку фокус на двосторонній взаємодії із державами-членами ЄС та НАТО, а з іншого – прийняття комплексності європейської та євроатлантичної інтеграції.

Список використаних джерел

1. Декларація Бухарестського саміту, прийнята главами держав і урядів, що взяли участь у засіданні Північноатлантичної ради в Бухаресті 3 квітня 2008 р. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_8443.htm?selectedLocale=uk.
2. Коментар до проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про засади внутрішньої і зовнішньої політики” (щодо відмови від позаблокового статусу)” від 2 червня 2014 року за № 4982, внесений народним депутатом України В. Кириленком (перше читання). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/LG3UE00A?an=12>.
3. Ніколас Мусис. Все про спільні політики Європейського Союзу / Пер. з англ. Київ, 2005. 466 с. URL: http://1576.ua/uploads/files/7391/%D0%A3%D0%A1%D0%95_%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%A1%D0%9F%D0%86%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86_%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%98_%D0%84%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%93%D0%9E_%D0%A1%D0%9E%D0%AE%D0%97%D0%A3.%D0%9C%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%81.pdf.
4. Північноатлантичний договір. *Верховна Рада України (Законодавство України)*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008#Text.
5. Про національну безпеку України : Закон України. *Верховна Рада України (Законодавство України)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
6. Суспільно-політичні погляди в Україні (13–21 березня, 2021). URL: https://www.iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/Ukraine_NationalSurvey_Mar2021.pdf.
7. Brussels Summit Communiqué Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Brussels 14 June 2021. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=en.

8. Goldberg, A. C., Brosius, A., Vreese de C. H. Policy responsibility in the multilevel EU structure – The (non-)effect of media reporting on citizens' responsibility attribution across four policy areas. *Journal of European Integration*. 2021. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/07036337.2020.1863959>.

9. Pogodda, S., Ginty Mac, R., Richmond, O. The EU and critical crisis transformation: the evolution of a policy concept. *Conflict, Security & Development*. 2021. URL: <https://doi.org/10.1080/14678802.2020.1854442>.

10. Rodríguez-Pose, A., Dijkstra, L. Does Cohesion Policy reduce EU discontent and Euroscepticism? *Regional Studies*, vol. 55. 2021. URL: <http://econ.geo.uu.nl/peeg/peeg2040.pdf>.

11. Understanding the EU's Crisis Response Toolbox and Decision-making Processes / Norwegian Institute of International Affairs, 2016. URL: <http://www.eunpack.eu/sites/default/files/publications/Deliverable%204.1.pdf>.

12. Walby, S. *Crisis*. Cambridge : Polity Press, 2015.

References

1. Deklaratsiya Bukharestskoho samitu pryynyata hlavamy derzhav i uryadiv, shcho vzyaly uchast u zasedanni Pivnichnoatlantychnoyi rady v Bukharesti 3 kvitnya 2008 r. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/official_texts_8443.htm?selectedLocale=uk.

2. Komentar do proektu Zakonu Ukrayiny "Pro vnesennya zmin do Zakonu Ukrayiny "Pro zasady vnutrishnoyi i zovnishnoyi polityky" (shchodo vidmovy vid pozablokovoho statusu)" vid 2 chervnya 2014 roku za № 4982, vnesenyy narodnym deputatom Ukrayiny V. Kyrylenkom (pershe chytannya). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/LG3UE00A?an=12>.

3. Nikolas Musys. (2005). Vse pro spilni polityky Yevropeyskoho Soyuzu [All about the common policies of the European Union]. Kyiv. URL: http://1576.ua/uploads/files/7391/%D0%A3%D0%A1%D0%95_%D0%9F%D0%A0%D0%9E_%D0%A1%D0%9F%D0%86%D0%9B%D0%AC%D0%9D%D0%86_%D0%9F%D0%9E%D0%9B%D0%86%D0%A2%D0%98%D0%9A%D0%98_%D0%84%D0%92%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%95%D0%99%D0%A1%D0%AC%D0%9A%D0%9E%D0%93%D0%9E_%D0%A1%D0%9E%D0%AE%D0%97%D0%A3.%D0%9C%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%81.pdf.

4. Pivnichnoatlantychnyy dohovor. *Verkhovna Rada Ukrayiny (Zakonodavstvo Ukrayiny)*. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_008#Text.

5. Pro natsionalnu bezpeku Ukrayiny: Zakon Ukrayiny. *Verkhovna Rada Ukrayiny (Zakonodavstvo Ukrayiny)*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

6. Suspilno-politychni pohlyady v Ukrayini (13–21 bereznya, 2021). URL: https://www.iri.org.ua/sites/default/files/editor-files/Ukraine_NationalSurvey_Mar2021.pdf.

7. Brussels Summit Communiqué Issued by the Heads of State and Government participating in the meeting of the North Atlantic Council in Brussels 14 June 2021. URL: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_185000.htm?selectedLocale=en.

8. Goldberg, A.C., Brosius, A., Vreese, de C.H. (2021). Policy responsibility in the multilevel EU structure – The (non-)effect of media reporting on citizens' responsibility attribution across four policy areas. *Journal of European Integration*. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/07036337.2020.1863959>.

9. Pogodda, S., Ginty, Mac R., Richmond, O. (2021). The EU and critical crisis transformation: the evolution of a policy concept. *Conflict, Security & Development*. URL: <https://doi.org/10.1080/14678802.2020.1854442>.

10. Rodríguez-Pose, A., Dijkstra, L. (2021). Does Cohesion Policy reduce EU discontent and Euroscepticism? *Regional Studies*, 55. URL: <http://econ.geo.uu.nl/peeg/peeg2040.pdf>.

11. Understanding the EU's Crisis Response Toolbox and Decision-making Processes / Norwegian Institute of International Affairs, 2016. URL: <http://www.eunpack.eu/sites/default/files/publications/Deliverable%204.1.pdf>.

12. Walby, S. (2015). *Crisis*. Cambridge: Polity Press.

Bilokon M. V.,

PhD in Public Administration, Associate Professor of department of Law and European Integration, KRI NAPA, Kharkiv
ORCID: 0000-0002-5389-7013

Shaping of the European and Euro-Atlantic perspective of Ukraine in the context of the realization of national interests

This article is devoted to: comparing the peculiarities of the realization of Ukraine's national interests with the processes of European and Euro-Atlantic integration; Defining the complexity of European and Euro-Atlantic integration; Analysis of changes in the conditions of integration processes in Europe; Connection of formation of political responsibility of national and supranational levels with understanding of integration processes; Outlining the lack of attention to bilateral cooperation with NATO and EU member states in integration issues, it is proposed to emphasize such attention on the part of Ukraine.

Fundamental and central in the process of any integration (foreign - political, economic, military, etc.) is the realization of national interests of Ukraine, which determine the public policy to be implemented by both the government and the entire system of public administration. In any other language, no action in the field of international relations can be justified except through the prism of national interests. Of course, other aspects can also be important. For example, universal values, principles of humanism. But national interests should always remain the main a priori argument.

Thus, the division of powers between the supranational and national levels; shaping the public perception of political responsibility and the consequences of certain processes – there is an obvious need to intensify cooperation with the national public authorities of NATO and EU member states in the issue of integration processes. Very often, the Ukrainian government and Ukrainian society seek answers to the challenges of European and Euro-Atlantic integration at the

supranational level, ignoring the realities of the formation of political responsibility in Europe. However, these responses are in bilateral relations with the governments of the member states of these organizations.

Considering the understanding of changes in the direction and intensity of Ukraine's European and Euro-Atlantic integration processes in the context of the formation of the EU's international subjectivity and the process of realization of Ukraine's national interests, we can conclude that the EU and the conditions of the integration process in Europe. The focus on Ukraine's interaction with EU supranational institutions and NATO governance structures has created a certain lack of attention to bilateral cooperation with member states of these international organizations on integration issues. Thus, the focus should be on the focus on bilateral cooperation with EU and NATO member states to support Ukraine's European and Euro-Atlantic integration.

Key words: EU, NATO, integration, national interests, national security, supranational governance, powers, political responsibility.

Надійшла до редколегії 31.05.2021 р.

